

İ. Ü. İşletme Fakültesi İşletme İktisadi Enstitüsü Yönetim Dergisi

Yıl : 24 Sayı : 75 Aralık 2013

İŞGÜCÜ PİYASASI TEMEL GÖSTERGELERİ BAKIMINDAN ÇOK BOYUTLU ÖLÇEKLEME ANALİZİ İLE TÜRKİYE İLE DİĞER OECD ÜLKELERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Ashı BEYHAN ACAR

Istanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi
İşletme İktisadi Enstitüsü

ÖZET

İşsizlik ve istihdam oranları ülkelerin makro ekonomik göstergelerinin bir kısmını oluşturmaktadır. Ülkelerin makro ekonomik performanslarının değerlendirilebilmesi için ilgili verilerin detaylı şekilde analiz edilmesi gerekmektedir. Türkiye'nin OECD ülkeleri içerisinde istihdam piyasasına ilişkin konumunun analiz edilmesi için yapılan bu çalışmada 2001-2012 yılları arasında, genç işsizlik, kadın istihdamı, toplam işsizlik ve uzun süreli işsizlik gibi göstergelerden yararlanılmıştır. Araştırma, ülkemizin bu değişkenler bakımından benzer olduğu ve farklılaştığı ülkeleri belirlemeye yönelik olarak hazırlanmaya çalışılmıştır. Bu sayede ele alınan değişkenler bakımından OECD ülkelerindeki genel eğilim somut olarak görülebilecektir. Bu kapsamda çok boyutlu ölçekleme analizi yardımıyla iki boyutlu uzayda ülkemiz ve araştırmaya dahil edilen diğer 29 OECD ülkesinin konumları değerlendirilebilecektir.

Anahtar kelimeler: Türkiye ve OECD ülkeleri, işgücü piyasası, genç işsizlik, kadın istihdamı, toplam işsizlik, çok boyutlu ölçekleme analizi.

COMPARISON OF TURKEY AND THE OTHER OECD COUNTRIES IN TERMS OF LABOUR MARKETS' MAIN INDICATORS USING MULTI DIMENSIONAL SCALE ANALYSIS

ABSTRACT

The rates of employment and unemployment are the main indicators of countries' macro-economic performances. In addition, there is a strong relationship between employment rate and the welfare of the societies. The objective of the research is to demonstrate Turkey's position in terms of employment and unemployment rates between the years 2001-2012 among the other OECD countries with MDS analysis. Female employment, youth unemployment, total unemployment and long-term unemployment rates are used in order to compare Turkey with other 29 OECD countries. In this way, the general trend in OECD countries in terms of the variables can be seen as concrete. With this analysis, the similar and dissimilar countries are determined in terms of the variables that are used in the research.

Key words: Turkey and OECD countries, labour market, youth unemployment, female employment, total unemployment, long-term unemployment, multi dimensional scale analysis.

GİRİŞ

İşgücü piyasasında belirlenen istihdam ilişkileri yaşamımızdaki en temel ilişkilerden biridir. İşgücü piyasasının iki önemli göstergesi olan istihdam ve işsizlik istatistikleri ekonominin makro düzeyde sağlıklı işleyip işlemediği konusunda bilgi vermektedir. İşgücü piyasasında belirlenen istihdam ve işsizlik gibi olgular insanların yaşamlarıyla ve refah düzeyleriyle doğrudan ilgilidir. İstihdam bireylerin yaşamında önemli olduğu kadar toplumsal yaşamda da önemlidir (Tansel, 2012, s: 50).

İstihdama ilişkin sorunlar, ülkelerin sosyo-ekonomik yapıları ve gelişmişlik düzeylerinin farklı olması nedeniyle her ülkede farklı ekonomik ve sosyal etkiler yaratmasına rağmen tüm ülkelerin gündeminde öncelikli sorun olarak yer almaktadır. Türkiye’de nüfus artış hızının yüksek, fakat işgücünün nitelik olarak yetersiz olması, sermaye birikiminin ve yatırımların istenilen düzeyde gerçekleştirilememesi, rekabet ortamının ortaya çıkardığı nitelikli işgücü ihtiyacı gibi birçok neden işsizlik ve istihdamın sorun olarak baş göstermesine neden olmaktadır. Bu nedenle, Türkiye’de istihdam yapısının sağlıklı olarak belirlenmesi ve değerlendirilmesi gerekmektedir (Kavak, 1997, s: 24).

İşsizlik göstergeleri içinde farklı işsizlik gruplarına ait istatistiki veriler mevcuttur. Nüfusun belli grupları baz alınarak yapılan bu sınıflama Avrupa Birliği, OECD, ILO ve benzeri uluslararası birliklerde aynı niteliktedir. Söz konusu göstergeler toplam işsizlik ve istihdam verilerinin yanı sıra kadın, genç, yaşlı, uzun dönemli işsizlik vb. ayrımlar şeklinde de verilmektedir. Bunlar arasında karşılaştırmalar yapılarak ülkelerin istihdam ve işsizlik anlamında daha detaylı veriler elde etmek ve işgücü piyasası politikalarını daha spesifik şekilde oluşturmak amaçlanmaktadır.

Bunun yanı sıra OECD, eğitim, istihdam ve işsizlik ilişkilerini açıklamada üç anahtar gösterge geliştirmiştir (Kavak, 1997, s: 24):

- Eğitim Düzeyine Göre İşgücüne Katılım Oranları: işgücüne katılım oranı eğitimin yapısıyla ilişkilidir. İşsizliğin yapısı ve sıklığı da bir bütün olarak bu göstergeye bağlıdır.
- Cinsiyet ve Yaşa Göre İşsizlik Oranları: Bu gösterge, eğitim yetersizliğinin özellikle belirli gruplar üzerindeki olumsuz etkilerini gösterir. Bu gösterge ayrıca, eğitim düzeyi ve iş bulma bakımlarından kuşaklar ve cinsiyetler arası farklılık ve benzerliklere odaklanıldığında bir çıktı göstergesi olarak da yorumlanabilir.

Yukarıdaki sınıflamanın yanı sıra işsizlik süresine göre “uzun süreli” ve “kısa süreli” işsizlik şeklinde bir sınıflama da bulunmaktadır. Çalışmada cinsiyet ve yaş kategorisi ile

işsizlik süresine göre kategorize edilmiş olan uzun süreli işsizlik oranları verileri üzerinden Türkiye ve diğer OECD ülkeleri karşılaştırılacaktır. Bu nedenle öncelikle ilgili maddelerin açıklamalarına yer verilmiştir:

1. GENÇ İŞSİZLİK

Birçok ülkedeki genç işsizlik oranının toplam işsizliğe göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Bunun en önemli nedeninin gençlerin büyük kısmının ilk kez iş araması olduğu düşünülmektedir (Kabaklarlı ve Gür, 2011, s: 15). Geçtiğimiz on yıllarda genç işsizlik sorunu özellikle birçok batılı ülkenin bu problemle karşı karşıya kalmaları dolayısıyla dikkat çekmiştir. Bir yandan okulu terk eden gençlerin iş bulmak zorunda olması, bu nedenle iş arama sırasında geçici işsizlikle karşı karşıya olmaları diğer taraftan gençlerin yetişkinlere oranla daha az tecrübeye sahip olmaları gençleri işsizlik karşısında daha savunmasız bırakmaktadır (Bayraktar, İncekara, 2013, s: 9).

Örneğin genç işsizlik (15-24 yaş) sorunu sadece Türkiye'nin değil birçok gelişmiş ve gelişmekte olan dünya ülkesinin önde gelen ekonomik sorunlarından birisidir. Ülkemizde genç işsizlik oranları, toplam işsizlik oranlarının yaklaşık iki katı seviyede seyretmekteyken, ekonomimizde son yıllarda yaşanan büyüme rakamlarına bakıldığında genç işsizlik oranlarında sağlıklı ve sürdürülebilir bir azalma yakalanamamıştır (Kabaklarlı ve Gür, 2011, s: 35).

Bazı AB ülkelerinde genç işsizlik oranları işgücü piyasaları ve ulusal ekonomiyi tehdit edecek boyutlara ulaşmaya başlamıştır. İşsizlik oranlarının hızlı ve kolayca düşmesi karşılaşılan bir durum değildir. Bu nedenle alınan önlemler kısa vadede yeterli olmamaktadır. Birçok ülke genç işsizlik oranlarını düşürmek için farklı stratejiler oluşturmaya başlamıştır. Ancak bir ülkede uygulanan yöntem başka bir ülkede etkili olmayabilmektedir. Örneğin Almanya'da uygulanan Aktif İşgücü Piyasası Politikaları diğer ülkeler için uygulanabilir nitelikte değildir. Örneğin Fransa, İngiltere, İsveç ve Danimarka'da düşük nitelikli işgücüne yönelik olarak düzenlenen mesleki eğitimler işgücü piyasalarına olumlu bir katkı sağlamamıştır (Eichhorst, Hintze, 2013, s: 13). Aşağıdaki tabloda 2001-2012 yılları arasında OECD ülkelerinin genç işsizlik oranlarına yer verilmiştir:

TABLO 1: 2001-2012 Yılları Arasında OECD Ülkelerinin Genç İşsizlik Oranları (genç işgücünün yüzdesi olarak)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Avustralya	13,5	12,8	12,0	11,4	10,7	10,0	9,4	8,9	11,5	11,5	11,3	11,7
Avusturya	5,6	6,2	7,0	9,7	10,3	9,1	8,7	8,1	10,0	8,8	8,3	8,7
Belçika	15,3	15,7	19,0	17,5	19,9	18,9	19,2	14,3	21,9	22,4	18,7	19,8
Kanada	12,9	13,6	13,6	13,4	12,4	11,6	11,2	11,6	15,2	14,8	14,2	14,3
Çek C.	16,6	16,0	17,6	20,4	19,3	17,5	10,7	9,9	16,6	18,3	18,0	19,5
Danimarka	8,3	7,1	9,8	7,8	7,9	7,6	7,2	7,2	11,8	14,0	14,2	14,1
Finlandiya	18,8	19,5	20,4	19,5	18,9	17,6	15,7	14,8	21,6	20,3	18,9	17,8
Fransa	18,7	20,2	18,3	19,7	20,2	21,3	18,7	18,1	23,2	22,8	22,0	23,8
Almanya	8,3	9,8	10,6	12,6	15,2	13,6	11,7	10,4	11,0	9,7	8,5	8,1
Yunanistan	28,0	26,1	25,7	26,5	25,3	24,5	22,0	20,6	25,8	32,9	44,4	55,3
Macaristan	11,2	12,6	13,4	15,5	19,4	19,1	18,0	19,9	26,5	26,6	26,1	28,1
İzlanda	4,8	7,2	8,2	8,1	7,2	8,4	7,2	8,2	16,0	16,2	14,6	13,6
İrlanda	6,2	7,7	7,8	8,1	8,3	8,3	8,7	10,5	25,5	28,3	29,9	33,0
İtalya	27,0	26,3	26,3	23,5	24,0	21,6	20,3	21,3	25,4	27,9	29,1	35,3
Japonya	9,7	10,0	10,2	9,5	8,6	8,0	7,7	7,2	9,1	9,2	8,0	7,9
Kore	10,2	8,5	10,1	10,5	10,2	10,0	8,8	9,3	9,8	9,8	9,6	9,0
Lüksemburg	6,3	7,0	10,9	16,9	13,7	16,2	14,9	13,5	17,2	14,2	16,8	18,8
Meksika	4,9	5,9	6,2	7,6	6,6	6,2	6,7	6,5	10,0	9,4	9,8	9,4
Hollanda	4,9	5,4	6,7	8,6	8,8	6,9	6,3	5,6	7,7	8,7	7,7	9,5
Yeni Zelanda	11,8	11,5	10,2	9,3	9,4	9,6	9,7	11,0	16,6	17,1	17,3	17,7
Norveç	10,5	11,5	11,7	11,7	12,0	8,6	7,3	7,5	9,2	9,3	8,6	8,6
Polonya	41,0	43,9	43,0	40,8	37,8	29,8	21,7	17,3	20,7	23,7	25,8	26,5

Portekiz	9,4	11,5	14,6	15,3	16,1	16,2	16,6	16,4	20,0	22,3	30,1	37,7
Slovakya	39,1	37,4	33,1	32,7	29,9	26,6	20,1	18,9	27,3	33,6	33,2	34,0
İspanya	20,8	22,2	22,7	22,0	19,7	17,9	18,2	24,6	37,9	41,6	46,4	53,2
İsveç	11,8	12,9	13,8	17,0	22,3	21,3	18,9	19,4	24,9	24,8	22,8	23,7
İsviçre	5,5	5,6	8,5	7,7	8,8	7,7	7,1	7,0	8,4	7,8	7,7	8,4
Türkiye	16,2	19,2	20,5	19,7	19,3	18,7	20,0	20,5	25,3	21,7	18,4	17,5
İngiltere	10,4	11,0	11,5	10,9	12,2	13,9	14,4	14,1	19,0	19,3	20,0	21,0
ABD	10,6	12,0	12,4	11,8	11,3	10,5	10,5	12,8	17,6	18,4	17,3	16,2
OECD-Toplam	12,3	13,3	13,7	13,5	13,3	12,4	11,9	12,4	16,7	16,7	16,2	16,3

Kaynak: OECD Statistics, <http://stats.oecd.org/>

Diğer OECD ülkeleri ile karşılaştırıldığında ülkemizdeki genç işsizlik oranlarının birçok gelişmiş AB ülkesinden yüksek olduğu görülmektedir.

2. KADIN İSTİHDAMI

Bir yandan ekonomik sebeplerle çalışmak zorunda olan kadınlar, öte yandan sosyal statüleri gereği iş-yaşam dengesini korumaya çalışmaktadır. Başta bu sebeple özellikle az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde kadınların işgücüne katılma oranlarının düşük olduğu gözlenmektedir.

Tüm dünyada kadın çalışanlar ekonomik gelişme ve toplumlarda ailenin sürdürülebilirliği için önemli rol oynamaktadırlar (ILO, 2007, s: 1). Avrupa Komisyonu'nun yaptığı araştırmaya göre, esnek çalışma türleriyle, kadınların işgücüne hızlı bir şekilde girdiğini göstermektedir. XXI. yüzyılda iş aracılığı hizmetinin farklı çalışma gruplarını da yüksek oranda istihdam edilmesine yardımcı olması, yeni yüzyıldaki insanların iş ve yaşam dengesine önem vermelerinden de kaynaklanmaktadır. Esnek işgücü ve güvenceli esneklik anlayışını benimsemiş gelişmiş AB ülkelerinde kadınların işgücü katılım oranları artmaktadır. ILO'nun Türkiye'deki kadın istihdamı ile ilgili yaptığı bir araştırmaya göre ülkemizde kadınların kayıt dışı çalışan kadın oranının yüksek olduğu ortaya konmuştur. Ayrıca kayıtlı olarak çalışan kadınların çoğunun üniversite mezunu ve 25-29 yaş aralığında olduğu bulgular arasındadır (ILO, Çevrimiçi, 2013).

TABLO 2: Kadın İstihdam Oranları (Toplam kadın nüfusunun yüzdesi olarak, 15-64)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Avusturalya	61,7	62,0	63,0	63,0	64,6	65,5	66,1	66,7	66,3	66,2	66,7	66,6
Avusturya	59,9	61,2	61,6	60,7	62,0	63,5	64,4	65,8	66,4	66,4	66,5	67,3
Belçika	50,7	51,1	51,4	53,0	54,1	53,6	54,9	55,7	56,0	56,5	56,7	56,8
Kanada	65,9	67,0	67,9	68,4	68,3	69,0	70,1	70,1	69,0	68,8	68,9	69,2
Çek C.	57,0	57,1	56,3	56,0	56,3	56,8	57,3	57,6	56,7	56,3	57,2	58,2
Danimarka	71,4	72,6	70,5	72,0	70,8	73,2	73,3	74,4	72,7	71,1	70,4	70,0
Finlandiya	65,4	66,1	65,7	65,5	66,5	67,3	68,5	69,0	67,9	66,9	67,5	68,2
Fransa	55,2	55,8	57,6	57,7	58,0	58,2	59,4	60,1	59,8	59,7	59,7	60,0
Almanya	58,7	58,8	58,7	59,2	59,6	61,4	63,2	64,3	65,2	66,1	67,7	68,0
Yunanistan	41,2	43,1	44,5	45,5	46,2	47,5	48,1	49,0	48,9	48,1	45,1	41,9
Macaristan	49,8	49,8	50,9	50,7	51,0	51,2	50,9	50,6	49,9	50,6	50,6	52,1
İzlanda	81,1	79,8	81,2	79,4	81,2	81,6	81,7	80,3	77,2	77,0	77,3	78,5
İrlanda	54,0	55,0	55,2	55,6	57,9	58,7	60,3	60,5	57,6	56,0	55,6	55,2
İtalya	41,1	42,0	42,7	45,2	45,3	46,3	46,6	47,2	47,0	46,8	47,2	47,8
Japonya	57,0	56,5	56,8	57,4	58,1	58,8	59,5	59,7	59,8	60,1	60,3	60,7
Kore	50,9	52,0	51,1	52,2	52,5	53,1	53,2	53,2	52,2	52,6	53,1	53,5
Lüksemburg	50,8	51,5	50,9	51,9	53,7	54,6	54,5	55,8	57,0	57,2	56,9	59,0
Meksika	39,0	39,5	39,1	40,9	41,6	42,9	43,6	41,4	43,0	43,8	43,4	45,3
Hollanda	64,1	64,8	64,7	64,1	64,8	66,4	68,5	70,2	69,6	69,4	69,9	70,4
Yeni Zelanda	64,8	65,3	65,7	66,5	68,0	68,4	69,0	69,0	67,4	66,7	67,2	67,0
Norveç	73,8	73,9	72,7	72,7	72,0	72,3	74,0	75,4	74,4	73,3	73,4	73,8
Polonya	47,8	46,4	46,2	46,4	47,0	48,2	50,6	52,4	52,8	52,6	52,7	53,1
Portekiz	61,0	60,8	60,6	61,7	61,7	62,0	61,9	62,5	61,6	61,1	60,4	58,7
Slovakya	51,8	51,4	52,2	50,9	50,9	51,9	53,0	54,6	52,8	52,3	52,7	52,7
İspanya	43,8	44,9	46,8	49,0	51,9	54,0	55,5	55,7	53,5	53,0	52,8	51,3
İsveç	73,5	73,4	72,8	71,8	71,8	72,1	73,2	73,2	70,2	69,7	71,3	71,8
İsviçre	70,7	71,5	70,7	70,3	70,4	71,1	71,6	73,5	73,6	72,5	73,3	73,6
Türkiye	26,3	26,6	25,2	24,3	23,7	23,8	22,8	23,5	24,2	26,2	27,8	28,7
İngiltere	66,0	66,3	66,4	66,6	66,7	66,8	66,3	66,9	65,6	65,3	65,3	65,7
ABD	67,1	66,1	65,7	65,4	65,6	66,1	65,9	65,5	63,4	62,4	62,0	62,2
OECD-Toplam	55,3	55,3	55,3	55,7	56,1	56,9	57,5	57,5	56,7	56,7	56,8	57,2

Kaynak: OECD Statistics, <http://stats.oecd.org/>

Tablo 2’de verilen kadın istihdam oranları 2001-2012 yılları arasında belirtilen OECD ülkelerinde toplam kadın nüfusunun yüzdesi olarak belirtilmiştir. Bunların içinde çalışma isteğinde bulunmayan yani işgücü piyasalarındaki tanıma göre “işsiz” kabul edilmeyen kadınlar da bulunmaktadır. Değerler kadın işgücünün yüzdesi olarak belirtilseydi ülkemizin kadın istihdamı yüzdesinin daha yüksek çıkabileceği düşünülmektedir. Ancak diğer ülkeler için de aynı durum söz konusu olduğundan veriler ile karşılaştırma yapılabilecektir.

3. UZUN SÜRELİ İŞSİZLİK

Uzun dönemli işsizliğin tanımlanması hususunda farklı görüşler ve farklı ölçüm metotları bulunmaktadır. Bununla beraber bu konuda başvurulacak en gerçekçi ve en güvenilir tanımlama Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO)’nün yaptığı tanımlamadır. Uluslararası Çalışma

Örgütü’nün işgücü piyasası ve istihdama ilişkin yayınladığı birçok araştırma ve raporda uzun dönemli işsizlik; insanların işsiz kalma süresi esas alınarak tanımlanmaktadır (Duruel, 2007: 380).

Avrupa Birliği ülkelerinde işsizliğin en önemli özelliklerinden birisi uzun dönemli bir yapıya sahip olmasıdır. Öyle ki birlik genelinde işsizlerin yaklaşık yarısının bir yıl ve daha uzun bir süreden beri iş aradıkları bilinmektedir (Duruel, 2007, s: 380).

Uzun süreli işsizlik, işgücü piyasalarında kısa süreli işsizlikten daha olumsuz etkiler yaparken, işsiz kalanlar üzerinde de yeniden bir işte çalışmada güçlük yaratma gibi olumsuz psiko-sosyal etkiler doğurabilmektedir. Uzun süre işsiz kalan birçok kişi bir daha bir işte çalışabileceklerine dair inançları kaybetmektedirler (Proudfoot v.d., 1997, s: 96).

Uzun süreli işsizliğin makro ekonomik açıdan da olumsuz etkileri bulunmaktadır. Geliri düşen kişilerin tüketim, birikim vb. ekonomik faaliyetleri de belli oranda düştüğünden bu da ekonomiye olumsuz olarak yansımaktadır. Uzun süreli işsizlik, kişilerin veya ailelerin sağlık, eğitim ve kültürel harcamalarında bir düşüş meydana getirdiğinden aynı zamanda toplumların sosyal refah düzeylerine de olumsuz bir etki yapmaktadır (Nichols v.d., 2013, s: 3-4).

Araştırmada uzun süreli işsizlik, ekonomik, sosyal ve işgücü piyasaları açısından olumsuz etkileri kısa süreli işsizliğe göre daha fazla olması sebebiyle diğer bir değişken olarak ele alınmıştır. Bu kapsamda OECD ülkelerinde 2001-2012 yılları arasında uzun süreli işsizlik oranları aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

TABLO 3: OECD Ülkelerinde Uzun Süreli İşsizlik Oranı

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Avusturalya	23,9	22,4	21,5	20,6	18,3	18,1	15,4	14,9	14,7	18,5	18,9	20,3
Avusturya	23,3	19,2	24,5	27,6	25,3	27,3	26,8	24,2	21,3	25,2	25,9	24,8
Belçika	51,7	48,8	45,4	49,0	51,7	51,2	50,4	47,6	44,2	48,8	48,3	44,7
Kanada	9,5	9,6	10,0	9,5	9,6	8,7	7,4	7,1	7,8	12,0	13,5	12,5
Çek C.	52,7	50,7	49,9	51,8	53,6	55,2	53,4	50,2	31,2	43,3	41,6	43,4
Danimarka	22,2	19,1	20,4	21,5	23,4	20,8	16,1	13,5	9,5	20,2	24,4	28,0
Finlandiya	26,2	24,4	24,7	23,4	24,9	24,8	23,0	18,2	16,6	23,6	22,6	21,7
Fransa	36,8	32,7	39,2	40,6	41,1	41,9	40,2	37,4	35,2	40,2	41,4	40,3
Almanya	50,4	47,9	50,0	51,8	53,0	56,4	56,6	52,5	45,5	47,4	48,0	45,5
Yunanistan	52,8	51,3	54,9	53,1	52,1	54,3	50,0	47,5	40,8	45,0	49,6	59,3
Macaristan	46,5	44,8	42,2	45,1	46,1	46,1	47,5	47,6	42,6	50,6	49,1	46,3
İzlanda	12,5	11,1	8,1	11,2	13,3	7,3	8,0	4,1	6,9	21,3	27,8	27,9
İrlanda	33,1	30,1	32,8	34,9	33,4	31,6	29,5	27,1	29,2	49,1	59,3	61,7
İtalya	63,4	59,6	58,1	49,2	49,9	49,6	47,3	45,7	44,4	48,5	51,9	53,0
Japonya	26,6	30,8	33,5	33,7	33,3	33,0	32,0	33,3	28,5	37,6	39,4	38,5
Kore	2,3	2,5	0,6	1,1	0,8	1,1	0,6	2,7	0,5	0,3	0,4	0,3
Lüksemburg	28,4	27,4	24,7	21,0	26,4	29,5	28,7	32,4	23,1	29,3	28,8	30,3
Meksika	1,0	0,9	0,9	1,1	2,3	2,5	2,7	1,7	1,9	2,4	2,0	1,9
Hollanda	..	26,5	27,8	34,2	40,2	43,0	39,4	34,4	24,8	27,6	33,6	33,7
Yeni Zelanda	17,2	14,8	13,6	11,7	9,7	7,8	6,1	4,4	6,3	9,0	9,0	13,2
Norveç	5,5	6,4	6,4	9,2	9,5	14,5	8,8	6,0	7,7	9,5	11,6	8,7
Polonya	43,1	48,4	49,7	47,9	52,2	50,4	45,9	29,0	25,2	25,5	31,6	34,8

Portekiz	38,1	34,6	35,0	44,3	48,2	50,2	47,1	47,4	44,1	52,3	48,2	48,7
Slovakya	53,7	59,8	61,2	60,6	68,1	73,1	70,8	66,0	50,9	59,3	63,9	63,7
İspanya	36,9	33,7	33,6	32,0	24,5	21,7	20,4	17,9	23,7	36,6	41,6	44,5
İsveç	22,3	20,9	17,8	18,9	12,8	12,1	12,8	17,3	18,2	17,5
İsviçre	29,9	21,8	26,1	33,5	39,0	39,1	40,8	34,3	30,1	33,1	38,8	35,3
Türkiye	21,3	29,4	24,4	39,2	39,4	35,7	30,3	26,9	25,3	28,6	26,5	24,9
İngiltere	27,8	21,7	21,5	20,6	21,0	22,3	23,7	24,1	24,5	32,6	33,4	34,8
ABD	6,1	8,5	11,8	12,7	11,8	10,0	10,0	10,6	16,3	29,0	31,3	29,3

Kaynak: OECD Statistics, <http://stats.oecd.org/>

4. TÜRKİYE’NİN İŞGÜCÜ PİYASASI

İşgücü piyasası verilerine bakıldığında, ülkemizde işgücüne katılma oranında 2000 yılından 2008 yılına kadar belirgin bir düşüş yaşandığı, 2008 yılından sonra ise geriye dönüşün olduğu görülmektedir. İşgücüne katılma oranının düşük olmasının en temel sebeplerinden birisi kadınların işgücü piyasasında olması gereken yeri alamamasıdır. Dolayısıyla kadının işgücüne katılımının yetersizliği genel işgücüne katılımını düşürmektedir. Kentteki genel işgücüne katılım yıllar itibariyle bakıldığında hemen hemen eski seviyesini korurken kırdaki işgücüne katılımında azalış görülmektedir. Tek artma eğilimi gösteren değişken ise kentteki kadınların işgücüne katılımıdır (Demircan, 2012, s: 7).

Türkiye’de işsizlik tüm gelişmekte olan ülkelerde olduğu gibi büyük ölçüde tarımdan sanayi ve hizmetler sektörü yoğun bir yapıya geçmekten kaynaklanmaktadır. Tarımda çalışanlar doğrudan hizmetler sektörüne geçmek durumunda kaldıklarından ve nitelikleri bu sektörün gerekliliklerine uymadığından tarım sektörü daralmakta ancak hizmetler sektörü aynı ölçüde genişleyememektedir (Güney, 2009, s: 148).

Türkiye uzun süreli işsizlik göstergeleri bakımından bir çok AB üyesi ülkeden ve AB ortalamasından çok daha iyi durumdadır. 2006 yılı AB uzun süreli işsizlik ortalaması yaklaşık % 45,6’dır. Bu oran Türkiye ortalamasının üstündedir. Ancak uzun süreli işsizlik olgusunun yapısı Türkiye’de AB’ye göre çok farklıdır. Türkiye’de işgücü piyasasının yapısal özellikleri göz önünde alındığında bu rakamların yanıltıcı olabileceği yönünde tereddütler ortaya çıkmaktadır. Tarımda çalışan nüfus ve kayıt dışı istihdam gibi unsurların bu iyimser tabloyu bozulabileceği düşünülmektedir (Alabaş, 2007, s: 33).

Türkiye’de kadınların işgücüne katılım oranı (istihdam edilen ve işsiz kadınların çalışabilir yaştaki kurumsal olmayan kadın nüfusuna oranı), 1989 yılında % 36,2 iken bu oran 1999’a gelindiğinde % 30’a, 2009’a gelindiğinde ise % 26’ya düşmüştür. Yani son 20 yılda kadınların işgücüne katılım oranı % 28 azalmıştır (Sosyal İş Sendikası, 2010, s. 17).

Hızlı nüfus artışı ve genç nüfus yapısı nedeniyle Türkiye’de işgücü arzı yüksektir. Buna karşılık, gerek kamuda gerekse özel sektörde istihdam imkanları yeterli düzeyde gelişmemektedir. Bazı dönemlerde işsiz sayısında bir azalma görülmekle birlikte, uzun dönemde işsizlerin sayısında artış olmuştur (Yılmaz, 2005, s: 49).

Hızlanan kentleşme, yoğun iç göç, göçün getirdiği gecekondulaşma ve tarım işçisi olan kadının kentte işsiz kalması veya kayıt dışı olarak istihdam edilmesi, çocuk emeğinin istismar edilmesi vb. olumsuzluklar ülkemizde işgücü piyasasının yapısını bozan faktörlerdir (Güney, 2009, s: 140).

Aşağıdaki tabloda 2001-2012 yılları arasında OECD ülkelerinin toplam işsizlik oranları yer almaktadır.

TABLO 4: Toplam İşsizlik Oranları (15-64 yaş)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Avustralya	6,8	6,4	5,9	5,4	5,0	4,8	4,4	4,2	5,6	5,2	5,1	5,2
Avusturya	3,6	4,0	4,3	4,9	5,2	4,7	4,4	3,8	4,8	4,4	4,1	4,3
Belçika	6,6	7,5	8,2	8,4	8,4	8,2	7,5	7,0	7,9	8,3	7,1	7,5
Kanada	7,2	7,7	7,6	7,2	6,8	6,3	6,0	6,1	8,3	8,0	7,5	7,2
Çek C.	8,2	7,3	7,8	8,3	7,9	7,1	5,3	4,4	6,7	7,3	6,7	7,0
Danimarka	4,6	4,6	5,4	5,5	4,8	3,9	3,8	3,4	6,0	7,5	7,6	7,5
Finlandiya	9,1	9,1	9,0	8,8	8,4	7,7	6,9	6,4	8,2	8,4	7,8	7,7
Fransa	8,5	8,9	8,9	8,8	8,0	7,4	9,1	9,3	9,2	9,9
Almanya	7,8	8,7	9,6	9,8	11,2	10,3	8,7	7,5	7,7	7,1	5,9	5,5
Yunanistan	10,8	10,3	9,7	10,5	9,9	8,9	8,3	7,7	9,5	12,5	17,7	24,2

Macaristan	5,7	5,8	5,9	6,1	7,2	7,5	7,4	7,8	10,0	11,2	10,9	10,9
İzlanda	3,3	3,0	2,5	2,8	2,2	2,9	7,2	7,5	7,0	6,0
İrlanda	3,9	4,4	4,7	4,5	4,3	4,4	4,6	6,0	12,0	13,9	14,6	14,7
İtalya	9,5	9,0	8,7	8,0	7,7	6,8	6,1	6,7	7,8	8,4	8,4	10,7
Japonya	5,0	5,4	5,3	4,7	4,4	4,1	3,8	4,0	5,1	5,1	4,6	4,4
Kore	4,0	3,3	3,6	3,7	3,7	3,5	3,3	3,2	3,7	3,7	3,4	3,2
Lüksemburg	3,7	5,1	4,5	4,7	4,1	5,1	5,1	4,4	4,9	5,1
Meksika	2,8	3,0	3,4	3,9	3,6	3,6	3,7	4,0	5,4	5,4	5,3	5,0
Hollanda	2,3	2,8	3,7	4,6	4,7	3,9	3,2	2,8	3,4	4,5	4,4	5,3
Yeni Zelanda	5,5	5,3	4,8	4,1	3,8	3,9	3,7	4,2	6,1	6,5	6,5	6,9
Norveç	3,5	3,8	4,0	4,2	4,4	3,4	2,5	2,5	3,1	3,5	3,2	3,1
Polonya	18,2	19,9	19,6	19,0	17,8	13,8	9,6	7,1	8,2	9,6	9,6	10,1
Portekiz	4,0	5,0	6,3	6,7	7,6	7,7	8,0	7,6	9,5	10,8	12,7	15,7
Slovakya	19,3	18,7	17,6	18,2	16,3	13,4	11,1	9,5	12,0	14,4	13,6	14,0
İspanya	10,5	11,5	11,5	11,0	9,2	8,5	8,3	11,3	18,0	20,1	21,6	25,0
İsveç	4,9	5,1	5,7	6,5	7,5	7,1	6,2	6,2	8,3	8,6	7,8	8,0
İsviçre	4,5	4,0	4,2
Türkiye	8,4	9,4	10,5	10,3	10,3	8,8	8,9	9,7	12,6	10,7	8,8	8,2
İngiltere	5,0	5,1	5,0	4,7	4,8	5,4	5,3	5,6	7,6	7,8	8,0	7,9
ABD	4,7	5,8	6,0	5,5	5,1	4,6	4,6	5,8	9,3	9,6	9,0	8,1

Kaynak: OECD Statistics, <http://stats.oecd.org/>

Yukarıdaki tabloya göre ülkemizdeki toplam işsizlik oranlarının genel itibariyle çok yüksek olmadığı görülmektedir. Ancak burada tarımda çalışan işgücünün ve kentlerde kayıt altına alınmadan çalışan işgücünün varlığı dikkate alınmadığından gerçek verilerin işsizlik oranını belirgin şekilde yukarı çekeceği göz ardı edilmemelidir.

5. ARAŞTIRMA METODOLOJİSİ

5.1. Araştırmanın Amacı: Çalışmada Türkiye'nin diğer OECD ülkelerine göre işsizlik ve istihdam bakımından konumunun analiz edilmesi amaçlanmaktadır.

5.2. Araştırmanın Önemi: Makroekonomik göstergelerinden biri olan işsizlik ve istihdam durumu açısından ülkemizin uluslararası alanda konumunun belirlenmesi daha iyi ve daha kötü örneklerin karşılaştırılması ve iyi örneklerden model alınabilmesi açısından önem arz etmektedir.

5.3. Araştırmanın Değişkenleri: Araştırmada OECD veri tabanında yer alan genç işsizlik, kadın istihdam, toplam işsizlik ve uzun süreli işsizlik oranları verilerinin 2001-2012 yılları arasında yayınlanan istatistiklerine dayalı olarak çok boyutlu ölçekleme analizi yapılmıştır.

5.4. Araştırmanın Kapsamı: Araştırma Türkiye'nin de dahil olduğu OECD ülkelerinin yukarıda belirtilen değişkenler bakımından 2001-2012 yılları istatistikleri baz alınarak gerçekleştirilmiştir. Estonya, Şili, İsrail, Slovenya gibi bazı OECD ülkelerinin ele alınan değişkenler bakımından ilgili yıllara ait verileri veri tabanında yer almadığından bunlar kapsama dahil edilememiştir.

5.5. Araştırmanın Hipotezleri: Araştırmaya ilişkin hipotezler aşağıda belirtilmiştir.

- 1. Hipotez:** Türkiye ele alınan değişkenler bakımından diğer OECD ülkelerinden farklı bir konumda yer almaktadır.
- 2. Hipotez:** Ele alınan değişkenler bakımından Türkiye'ye en yakın ülke İspanya'dır.
- 3. Hipotez:** Ele alınan değişkenler bakımından Almanya ve Fransa, Türkiye'den farklı ülkelerdir.

5.6. Araştırmanın Yöntemi: 2001-2012 yılları arasında "a" maddesinde belirtilen istihdam göstergelerinde OECD ülkelere ait 2001-2012 yılları arasındaki veriler alınarak SPSS programında çok boyutlu ölçekleme analizi ile ülkemizin diğer ülkelere göre konumu uzaklık matrisi, koordinatlar ve grafik yardımıyla gösterilmeye çalışılmıştır. Analiz sonuçları ve yorumlardan önce çok boyutlu ölçekleme analizi ile ilgili temel bilgiler belirtmek uygun görülmüştür.

5.6.1. Çok Boyutlu Ölçekleme Analizi

Çok boyutlu ölçekleme analizi, n tane nesne (birim; birey; gözlem) arasındaki uzaklık değerlerini kullanarak nesnelerin çok boyutlu uzaydaki konumlarına ilişkin gösterimlerini (konfigürasyonlarını) ortaya koymak için kullanılmaktadır. Çok boyutlu ölçekleme analizi, veriler ile ilgili dağılım varsayımı gerektirmeyen bir yöntemdir (Aydın ve Başkın, 2013, s: 35).

Nesneler ya da birimler arasındaki ilişkileri daha az boyutlu bir uzayda görsel olarak ortaya koymak amacıyla kullanılan çok boyutlu ölçekleme analizi; sıralı, eşit aralıklı, eşit orantılı ölçekle ölçülen çeşitli veri tipleri üzerinde uygulanabilmekte olup, yaygın bir kullanım alanına sahiptir (Ersöz, 2008, s: 100).

Çok boyutlu ölçekleme analizinin iki genel çeşidi vardır ve bunlardan biri, verilerin kantitatif olması durumunda uygulanan metrik ölçeklemedir. Bu araştırmada yer alan veriler metrik verilerdir. Metrik ölçeklemede birimler ya da nesnelere elde edilen gözlem değerleri arasındaki benzerlik ya da farklılıklar, direkt olarak uzaklık değerleri olarak ele alınır (Rehimli v.d., 2008, s: 263).

Çok boyutlu ölçekleme analizi, k boyutlu bir uzayda gösterilebilen nesnelere orijinal konumlarına çok yakın bir biçimde daha az boyutlu (iki, üç...) kavramsal bir uzayda göstererek, nesnelere arasındaki ilişkileri belirlemeye yardımcı olur. Analizin genel amacı, mümkün olduğunca az boyutla nesnelere yapısını orijinal şekle yakın bir biçimde ortaya koymaktır (Kalaycı, 2009, s: 379). Bu amaçla, nesnelere ya da birimler arasındaki uzaklıklar hesaplanır. Bu orijinal uzaklıklara göre uygun ve daha az boyutlu bir geometrik gösterim elde edilmeye çalışılır. Orijinal uzaklıklar ile gösterim uzaklıkları arasındaki uygunluk stress istatistiği ile ölçülür. Stress istatistiği değişik yöntemlere göre hesaplanabilir. Bu hesaplama yöntemlerinden Kruskal stress istatistiği (1964),

$$stress1 = \sqrt{\frac{\sum \sum (d_{ij} - \hat{d}_{ij})^2}{\sum \hat{d}_{ij}^2}}$$

şeklinde hesaplanır. Çok boyutlu ölçekleme analizi, verilerin türüne bağlı olarak metrik çok boyutlu ölçekleme ve metrik olmayan çok boyutlu ölçekleme olmak üzere iki biçimde uygulanmaktadır (Aydın ve Başkın, 2013, s: 35). Stress değerlerinin büyüklüklerine göre konfigürasyon uzaklıklarının orijinal uzaklıklara uyumluluğu; stress $\geq 0,20$ ise zayıf uyum, $0,10 < 0,20$ ise orta uyum; $0,05 < 0,10$ ise iyi uyum; $0,025 < 0,05$ ise mükemmel uyum; $0,00 < 0,025$ ise tam uyum şeklinde değerlendirilmektedir. MDS çözümlerinde 0 yakın olan stress değeri veren boyut çözümleri arzulanan ya da uygun olarak nitelenebilecek bir çözümdür (Ersöz, 2008, s: 100).

5.7. Temel Bulgular

OECD ülkelerinin 2001-2012 yılları arasında genç işsizlik, kadın istihdamı, toplam işsizlik, uzun süreli işsizlik verileri dikkate alınarak yapılan çok boyutlu ölçekleme analizi analizinde elde edilen bulgular aşağıda belirtilmiştir.

Geçerli		Eksik		Toplam	
N	Yüzde	N	Yüzde	N	Yüzde
30	100,0%	0	,0%	30	100,0%

a “Öklit Mesafesi” kullanılmıştır.

Young’ın Stres İstatistiği Sonuçları:

Iteration	S-stress	Improvement
1	,09043	
2	,07695	,01348
3	,07505	,00189
4	,07458	,00048

Yukarıda Young’ın stres istatistiği sonucuna göre k=2 için stres istatistiğinin 0,001’den küçük olduğu değere kadar iterasyon devam ettirilmiştir. 4. iterasyonda 0,00048 sonucuna ulaşıldığında iterasyon durdurulmuştur. Stres istatistiği 0’a yakın (0,07458) çıkmıştır. Bu durum konfigürasyon (gösterim) uzaklıklarının orijinal uzaklıklara uyumunun seviyesinin tam olduğunu göstermektedir. 4. iterasyonda stres değeri Kruskal’ın formülüne göre 0,97264 olarak bulunmuştur. Bu kapsamda k=2 boyut için stres değeri, verileri 0,97264 oranında açıklamaktadır. Bu durumda, elde edilen sonuçların araştırmada yer alan veri kümesini yeterli ölçüde yansıttığı yargısına varılmıştır.

$$\text{Stress} = ,08694 \quad \text{RSQ} = ,97264$$

Uyarıcı Koordinatlar

		I	II
1	VAR1	,8634	-,0064
2	VAR2	,9819	-,0845
3	VAR3	-,7026	-,0450
4	VAR4	,7407	,4435
5	VAR5	-,3951	,0209
6	VAR6	1,0177	,3728
7	VAR7	,0867	,4923
8	VAR8	-,5943	,1506
9	VAR9	-,6588	,6714

10	VAR10	-2,0281	-,1691
11	VAR11	-,7637	-,2432
12	VAR12	1,6777	,6953
13	VAR13	-,3160	-,0029
14	VAR14	-1,1187	-,5147
15	VAR15	,6305	-,2490
16	VAR16	1,5450	-1,0597
17	VAR17	,6325	-,5436
18	VAR18	1,0970	-1,6506
19	VAR19	1,0710	,2424
20	VAR20	1,1791	,0612
21	VAR21	1,8711	,2106
22	VAR22	-2,2959	,1960
23	VAR23	-,6401	,3832
24	VAR24	-3,0387	,7311
25	VAR25	-2,2901	,3046
26	VAR26	,7632	,5789
27	VAR27	1,0224	,5556
28	VAR28	-1,5678	-1,8039
29	VAR29	,5567	,2059
30	VAR30	,6733	,0563

Uyarıcı Koordinatlar içinde yer alan ülkelerin kodlarına karşılık gelen isimleri aşağıda belirtilmiştir:

VAR1: Avustralya	VAR11: Hollanda	VAR21: Polonya
VAR2: Avusturya	VAR12: İzlanda	VAR22: Portekiz
VAR3: Belçika	VAR13: İrlanda	VAR23: Kore
VAR4: Kanada	VAR14: İtalya	VAR24: Slovakya
VAR5: Çek Cumhuriyeti	VAR15: Japonya	VAR25: İspanya
VAR6: Danimarka	VAR16: Lüksemburg	VAR26: İsveç
VAR7: Finlandiya	VAR17: Meksika	VAR27: İsviçre
VAR8: Fransa	VAR18: Hollanda	VAR28: Türkiye
VAR9: Almanya	VAR19: Yeni Zelanda	VAR29: İngiltere
VAR10: Yunanistan	VAR20: Norveç	VAR30: ABD

Yukarıdaki verilere göre birinci boyutta Danimarka, İzlanda, Lüksemburg, Hollanda, Yeni Zelanda, Norveç, Polonya, İsviçre hem pozitif yüklü hem de 1'in üzerinde değerlerle en büyük değerlere sahiptirler. Buna göre birinci boyutta söz konusu sekiz ülke ele alınan

değişkenler bakımından benzer algılanmaktadır. Birbirlerine yakın değerlere sahip ve diğer ülkelere kıyasla daha yüksek değerlere sahip bu sekiz ülke birinci boyutta en önemli ayrıştırıcılarıdır. Diğer değişkenlerin değerleri sıfıra yakın olduğu görülmektedir. Yunanistan, İzlanda, İtalya, Portekiz, Slovakya, İspanya ve Türkiye 1'in üzerinde negatif değerlere sahip olarak en farklı ülkeler olarak karşımıza çıkmaktadır. Buna ek olarak birinci boyutta -3,0387 değeri ile Slovakya en farklı ülke konumundadır.

İkinci boyutta 1'in üzerinde pozitif değerlere sahip olan bir ülke yoktur. Slovakya 0,7311 değeri ile pozitif ve 1'e en yakın değere sahip ülke olarak ikinci boyutta en önemli ayrıştırıcı olarak kabul edilebilir. 1'in üzerinde negatif değere sahip olan Lüksemburg, Hollanda ve Türkiye ikinci boyutta en farklı ülkelerdir.

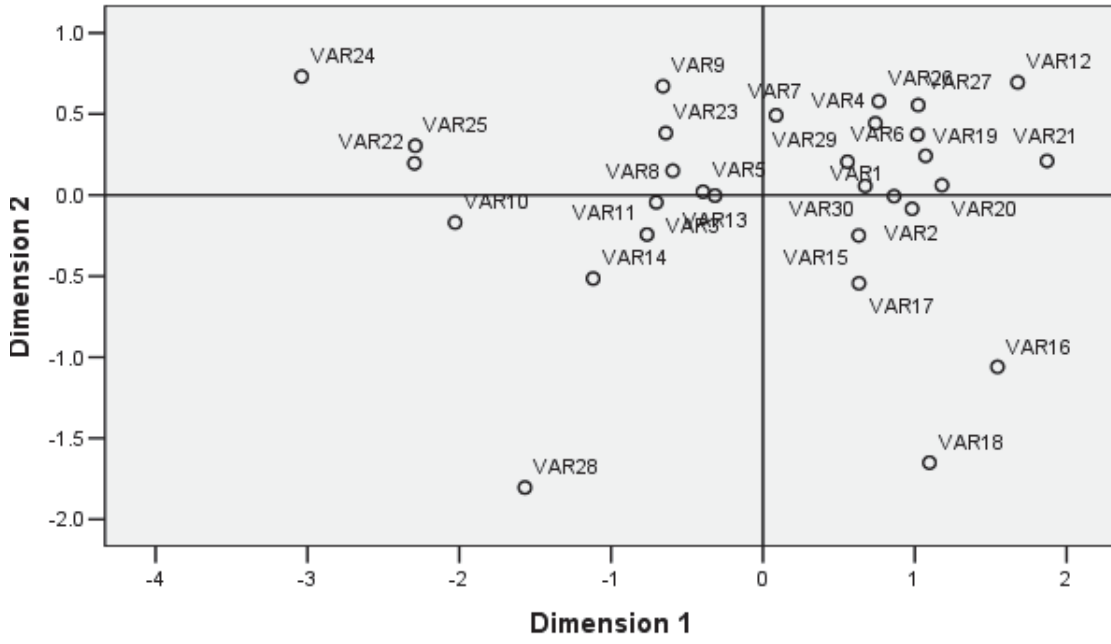
5.7.1. Hipotezlerin Testi

Araştırmanın 5.5. bölümünde yer alan hipotezler test edilerek sonuçları aşağıda belirtilmiştir:

Koordinat tablosundan sonra iki boyutlu uzayda koordinatlara göre düzenlenen grafiksel gösterim elde edilmiştir. Çok boyutlu ölçekleme analizinde elde edilecek verilerin ölçüm düzeyine göre uzaklıkları değişmektedir. Grafiğe göre ele alınan değişkenler bakımından OECD ülkelerinin birbirlerine en benzer olarak algılananların bir arada toplandıkları görülmüştür. Türkiye bu düzlemde farklı bir noktada yer alarak farklı algılanan bir ülke konumundadır. Buna göre 1. Hipotezi olan "Türkiye ele alınan değişkenler bakımından diğer OECD ülkelerinden farklı bir konumda yer almaktadır."

Hipotezi kabul edilmiştir.

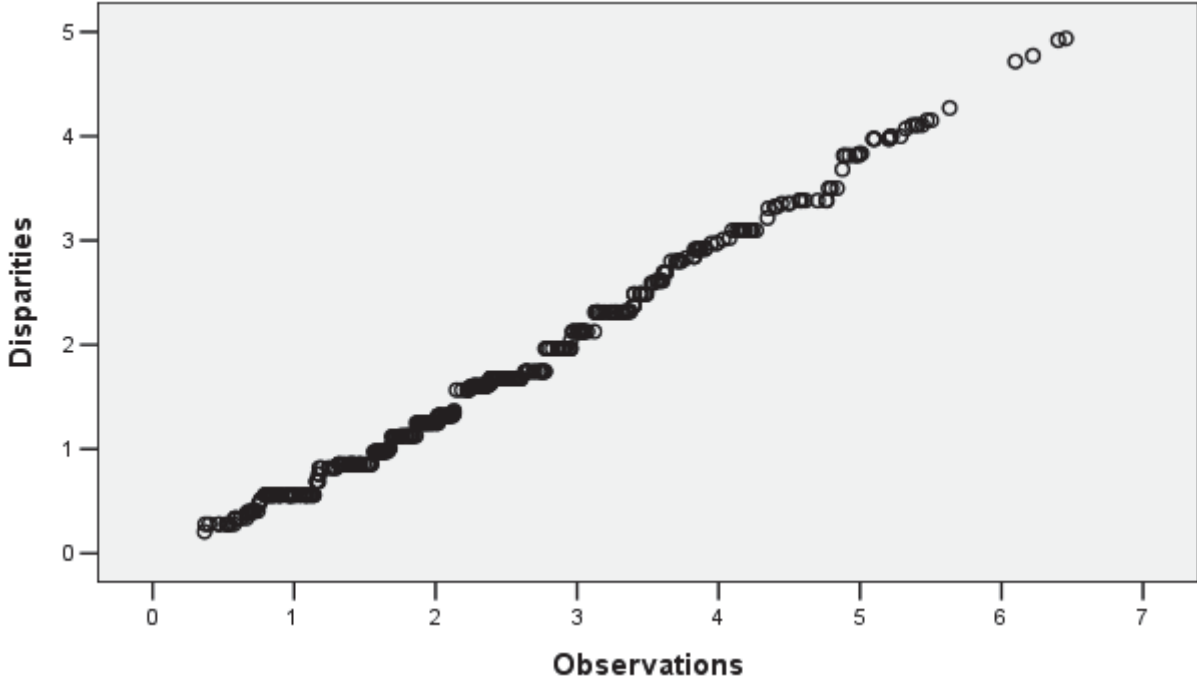
ŞEKİL 1: Öklit Uzaklık Modeline İlişkin Grafik

Şekil 2’de farklılıklar matrisi yer almaktadır. Farklılıklar matrisinde değişkenlerin birbirlerine göre benzer ve farklı olarak durumları görülmektedir. Buna göre bakıldığında 0’a yakın olan değerlere sahip olan ülkelerin benzer algılandıkları, 1’in üzerinde olanların ise en farklı olarak algılandıkları söylenebilir. Bu sonuca göre birbirine en yakın iki ülke “0,207” değeriyle 11 ve 3 kodlarıyla Hollanda ve Belçika’dır. Birbirine en uzak iki ülke ise “4,716” değeriyle 24 ve 12 ile kodlanan Slovakya ve İzlanda’dır. 28 ile kodlanan Türkiye’nin farklılıklar matrisinden aldığı değerlere tüm değerlerin 1’in üzerinde olduğu dikkat çekmektedir. Buna göre ülkemizin diğer tüm ülkelere farklı olduğunu söylemek mümkündür. Ancak “4,107” matris değeri ile ülkemizin en farklı olarak algılandığı ülke 12 ile kodlanan İzlanda’dır.

Araştırmanın 2. hipotezi olan “Ele alınan değişkenler bakımından Türkiye’ye en yakın ülke İspanya’dır” hipotezi farklılıklar matrisi yardımıyla test edilmeye çalışılmıştır. İspanya’nın genel işsizlik seviyesinin yüksek olması, iki ülke arasındaki sosyo-ekonomik benzerlikler sebebiyle bu yönde bir beklenti söz konusudur. 25 ile kodlanan İspanya ile Türkiye arasındaki farklılık matrisi değeri “2,127”dir. Bu değer farklılığın yüksek olduğunu göstermektedir. Bu nedenle 2. hipotez reddedilmiştir.

Farklılıklar matrisine göre Türkiye ele alınan değişkenler bakımından diğer tüm ülkelere farklı çıktığı için araştırmanın 3. hipotezi olan “Ele alınan değişkenler bakımından Almanya ve Fransa, Türkiye’den farklı ülkelerdir” hipotezi kabul edilmiştir. Nitekim 8 ile kodlanan Fransa ile 9 ile kodlanan Almanya’nın Türkiye ile farklılık matrisi değerleri sırasıyla “2,127” ve “2,613” şeklinde 1’in üzerinde değerlerdir. Bunun yanı sıra koordinatlar tablosundaki sonuca paralel olarak Slovakya da en farklı algılanan ülkelere biridir. Yine grafikten anlaşılacağı üzere İspanya, Portekiz, Yunanistan, Lüksemburg ve Hollanda gibi ülkeler genel eğilimden farklılık göstermektedirler. Ülkemize ilişkin değişkenlerin verileri incelendiğinde toplam nüfus içindeki kadın istihdamı oranının diğer ülkelere göre oldukça düşük olması, toplam işsizlik oranının birçok ülkeye göre daha yüksek olması gibi unsurların ülkemizin diğer OECD ülkelere kıyasla farklı bir noktada yer almasını beraberinde getirmiş olacağını belirtmek mümkündür.

ŞEKİL 3: Öklid Mesafesi Modeli Serpilme Diyagramı

Yukarıdaki grafikten birimler arası farklılıkların uzaklıklara göre doğrusal bir uyum gösterdiği görülmektedir. Gözlemsel uzaklıklar ile farklılıklar doğrusal bir ilişki içinde görülmektedir. Buna göre tahmini uzaklıkların gerçek değerlerle uyumlu olduğu ortaya çıkmaktadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Türkiye ve diğer OECD ülkeleri arasında karşılaştırmalı olarak yapılan bu çalışmaya göre ülkemiz işsizlik ve istihdam göstergeleri bakımından diğer OECD ülkelerine göre belirgin bir şekilde farklı bir konumda yer almaktadır. Şekil 1’de görüleceği üzere VAR28 olarak kodlanan ülkemizin genel eğilimin yoğun olarak birçok ülkenin toplandığı $x(-1;2)$ ve $y(-0,5;1)$ koordinatlarından oldukça farklı bir noktada olduğu görülmektedir.

Şekil 1’deki grafikte genel eğilimin bulunduğu bölge, yani birçok ülkenin bir arada bulunduğu bölgedir. Ülkemiz birkaç ülke ile birlikte bu bölgenin oldukça dışında yer almaktadır. Değişkenler açısından durum ele alındığında en çok farklılığı kadın istihdam oranları ve genç işsizlik oranlarının oluşturduğu düşünülmektedir. Bu iki değişken açısından ülkemiz diğer birçok OECD ülkesinden olumsuz durumdadır. Genç işsizliğin birçok OECD ülkesinden yüksek olmasının ülkemizdeki nüfus artışına bağlı olabileceğini belirtmek mümkündür. Nitekim bunu doğrulayan ampirik araştırmalar da mevcuttur. Kadın istihdam oranının diğer ülkelere göre oldukça düşük olması ise gelişmekte olan ülkemizde kırsal alandan kente göç eden ailelerde kadının genellikle temizlik çocuk bakımı vb. kayıt dışı

alanlarda çalışması kadının annelik rolünün etkisiyle çalışma hayatından uzak kalması ve gelişmiş ülkelere kıyasla kadınların çalışabileceği kısmi süreli, geçici süreli vb. atipik çalışma türlerinin azlığı gibi sebeplere bağlanabilmektedir.

Atipik çalışma türlerinin özellikle gençler ve kadınlar üzerinde istihdamı artırdığına yönelik birçok akademik çalışma yer almaktadır. Öncelikle mevcut durumun analiz edilmesini amaçlayan çalışmamızdaki bulgular ışığında diğer ülkelerdeki atipik çalışma türlerinin kadın ve genç istihdamı üzerindeki etkisini araştıran detaylı bir çalışmanın yapılmasının ülkemizdeki işgücü piyasasının gelişimine olumlu katkılar sağlayabileceği düşünülmektedir. Atipik çalışma türlerinin ülkemizde de yaygınlaşması ve aynı zamanda bu çalışma türlerine yönelik iş güvencesinin getirilmesinin de işsizlik ve istihdam göstergeleri açısından farklı konumda olan ülkemizin genel eğilime yaklaşması açısından son derece önemli olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

ALABAŞ, A., 2007, “Uzun Süreli İşsizler ve Uzun Süreli İşsizliği Azaltmada İŞKUR’un Önemi”, *T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi*, Ankara.

AYDIN, D., BAŞKIN B., 2013, “Bankaların 2012 Yılı Sermaye Yeterlilik Rasyolarına Göre Kümeleme Analizi ve Çok Boyutlu Ölçekleme Sonucu Sınıflandırılma Yapıları”, *BSAD Bankacılık ve Sigortacılık Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 1 Sayı: 5-6, s. 29-47.

BAYRAKTAR, S., İNCEKARA A., 2013, “Türkiye’nin Genç İşsizlik Profili” *Çalışma İlişkileri Dergisi*, Cilt: 4, Sayı: 1, s. 15-38.

DEMİRCAN, E., 2012, **İstihdam ve İşgücü Piyasası Raporu**, Karacadağ Kalkınma Ajansı, Diyarbakır.

DURUEL, M., 2007, “Avrupa Birliği’nde Uzun Dönem İşsizliğe Karşı Uygulanan İstihdam Politikaları”, *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, Sayı: 53, s: 376- 421.

EICHHORST, W., HINTE, H., RINNE, U., 2013, **Youth Unemployment in Europe: What To Do About It?**, IZA Policy Paper, No: 65, Germany.

ERSÖZ, F., 2008, “Türkiye ile OECD Ülkelerinin Sağlık Düzeyleri ve Sağlık Harcamalarının Analizi”, *İstatistikçiler Dergisi*, Sayı: 2, s. 95-104.

GÜNEY, A., 2009, “İşsizlik Nedenleri Sonuçları ve Mücadele Yöntemleri” *Kamu-İş*; Cilt:10, Sayı: 4, s. 135-159.

ILO, 2013, **Small Change Big Changes**, ILO Publications, Cenevre.

ILO, The State of Women’s Employment in Turkey, Çevrimiçi
<http://www.ilo.org/public/english/region/eurpro/ankara/areas/wemploymentstatistics2009.pdf>, Erişim Tarihi: 10 Ekim 2013.

KABAKLARLI, E., GÜR, M., 2011, “Türkiye’de Genç İşsizlik Sorunu ve Ekonomik Belirleyicilerinin Uzun Dönem Eş-Bütünleşme Analizi” *TCMB Öğrenci Tebliği*.

KALAYCI, Ş., 2009, **SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri**, Asil Yayın Dağıtım, 4. bs., İstanbul.

KAVAK, Y., 1997, “Eğitim İstihdam ve İşsizlik İlişkileri” *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı: 13, s: 21-26.

NICHOLS, A., MITCHELL, J., LINDNER, S., 2013, **Consequences of Long-Term Unemployment**, The Urban Institute, Washington, s. 3-4.

PENNEL, D., “*Change is the Only Thing That Remains Constant*” New Europe Newspaper (Çevrimiçi)

<http://www.neurope.eu/articles/Change-is-the-only-thing-that-remains-constant/103247.php>,

Erişim Tarihi: 4 Ocak 2011.

PROUDFOOT, J., GUEST, D., CARSON, J., DUNN, G., GRAY, J., 1997, “*Effect of Cognitive-Behavioural Training on Job-Finding Among Long-Term Unemployed People*”, *The Lancet*, Vol: 350, Issue: 9071, s. 96–100.

REHİMLİ, S., OCAKOĞLU, G., SİĞİRLİ, D., ÇAĞATAY, M., 2008, “*Türkiye ve OECD’ye Üye Ülkelerin Kadın Sağlığı Göstergeleri Bakımından Değerlendirilmesi*”, *İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, Cilt: 15, Sayı: 4, s. 261-266.

SOSYAL-İŞ SENDİKASI, 2010, 8 Mart’ın 100. Yıldönümünde Türkiye’de ve Dünyada Kadın Emegi ve İstihdamı Raporu.

TANSEL, A., 2012, **2050’ye Doğru Nüfusbilim ve Yönetim**, TÜSİAD Yayınları, İstanbul.

YILMAZ, A., “*Türkiye’de İşsiz Nüfus*”, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 15, Sayı: 1, s. 43-56.